

ĐỆ TỬ QUY VÀ TU HỌC PHẬT PHÁP

Giám định Lão Pháp Sư Tịnh Không

Chủ giảng thầy Thái Lễ Húc

Giảng từ ngày 6/3/2005 đến ngày 13/03/2005 tại Tịnh Tông Học Hội Australia

TẬP 24

Kính thưa sư phụ, kính thưa chư vị pháp sư, chư vị đồng tu, A Di Đà Phật!

Mọi người hôm nay phải nghỉ ngơi cho tốt, mặc dù ngày mai thi nhưng không nên quá lo lắng, phải giữ tâm bình thường. Khi này nói tới:

“Nói nhiều lời - không bằng ít”

Mọi người có cảm nhận được khi này ăn cơm âm thanh nói chuyện ít đi không? Trong lúc nói chuyện, chúng ta có thể khiến cho người khác hoan hỉ, khiến cho họ sanh tâm tin tưởng, nói lời có lợi ích, lời thành thật, lời an ủi, lời trí huệ, miệng nở hoa sen, nói lời tốt đẹp, nói như vậy thì có thể nói nhiều, bởi vì có lợi ích cho người khác. Cho nên chúng ta **nói chuyện phải có tiêu chuẩn, chỉ nói những lời có lợi ích đối với người, nếu không có lợi ích thì nên niệm Phật.**

Cuối tiết trước chúng ta có nói tới, ở trong đoàn thể lúc họp nhất định phải tiếp thu ý kiến hữu ích của mọi người, phản ánh tình hình để điều chỉnh cho tốt, chuẩn bị cho chính sách sau này, lúc này chúng ta nhất định phải phản ánh tình hình thực tế. Mà trong lúc **nói chuyện chỉ nhắm vào sự việc chứ không nhắm vào con người, bởi vì chúng ta muốn xây dựng nhận thức chung thì phải làm tốt mọi chuyện trong đoàn thể, thậm chí là mọi việc trong đạo tràng đều là việc lợi ích chúng sanh.** Nếu như chúng ta đã có nhân duyên để gác vác công việc này, lúc cần nói ra thì nên thẳng thắn không e ngại. Đợi mọi người đều nói ra ý kiến của mình, đương nhiên quyết định sau cùng không thể nào khiến cho tất cả mọi người đều thỏa mãn, cũng không thể làm theo cách nghĩ của từng người được, sẽ tổng hợp lại sao cho cân đối hài hòa, cùng chung nhận thức. Khi đoàn thể quyết định làm như vậy, sau khi mọi người rời khỏi phòng họp thì phải thống nhất cùng nhau làm, nếu trong quá trình làm lại gặp vấn đề thì phải mau chóng báo cáo lại. Khi mọi người cùng làm một chuyện giống nhau, một quyết định giống nhau, cảm giác đoàn thể rất chung tay đoàn kết. Nếu như lúc họp không nói ra, rời khỏi cuộc

hợp thì lại ý kiến rất nhiều, nói hết bên này đến bên kia, khiến cho bên này thành một nhóm, bên kia thành một nhóm. **Đoàn thể chỉ cần mất đoàn kết thì rất khó làm xong việc, bởi vì gia hòa vạn sự hưng.** Khi chúng ta xử lý sự việc mà có được nhận thức chung thì có thể làm tốt mọi việc, chứ không phải vì lời nói của chúng ta làm cho hỏng việc, cho nên nói chuyện phải thận trọng mới được.

Rất nhiều triều đại bởi vì nghe quá nhiều lời gièm pha mà khiến cho đất nước diệt vong, khiến cho đoàn thể tan rã, đều là tác hại của lời nói, cho nên tai họa đa phần là do lời nói mà sanh ra. Cho nên quan hệ vua tôi, vua nghe lời gièm pha, “quân thính thần đương tru”, làm vua mà nghe lời gièm pha, có thể sẽ giết hại trung thần; “phụ thính tử đương quyết”, làm cha nếu như nghe lời gièm pha, quan hệ cha con có thể xuất hiện chướng ngại; thậm chí là bạn bè nghe lời gièm pha thì sẽ xa cách; vợ chồng nghe lời gièm pha có thể sẽ chia tay. Cho nên chúng ta phải có khả năng phán đoán đối với lời nói, phải cẩn thận. Có một bài thơ nói là **“đừng nghe lời gièm pha, nghe rồi gây tai họa; đường đường thân bầy thú, đừng nghe ba tác lữ, trên lữ có lưng dao, giết người không thấy máu”**.

Cho nên đối với việc công mọi người có thể thẳng thắn không e ngại, nhưng mà sau đó nếu như nghe được lời gièm pha khắp nơi, tâm chúng ta phải giữ được bình tĩnh, có câu **“lời đồn đừng ở người trí”**. Thực ra chúng ta có thể đặt mình vào vị trí người khác mà suy ngẫm, một người đức hạnh liệu có mong muốn đoàn thể bất hòa không? Không thể nào! Họ chỉ mong định hướng sao cho đoàn thể càng ngày càng đoàn kết, mà họ càng hiểu là, bước đầu tiên nhất định phải từ chính mình làm tốt để ảnh hưởng đến mọi người, họ tuyệt đối không thể nào nói ra lời gièm pha gây ảnh hưởng đến sự đoàn kết của đoàn thể. Tục ngữ có câu **“người tới nói chuyện thị phi ắt là người thị phi”**, câu nói của tổ tiên để lại đều hàm chứa triết học sâu sắc về cuộc đời, chúng ta phải dùng tâm mà lãnh hội. Câu tiếp theo:

“Phải nói thật - chớ xảo nịnh”

Sự thực là sự thực, không cần phải giải thích thêm, bóp méo thêm. Thực ra giải thích rất mệt, chỉ bằng thừa nhận “xin lỗi, tôi thừa nhận tôi sai rồi”, như vậy lại càng đơn giản, càng được đối phương tha thứ và tôn trọng. Làm việc trong cơ quan nhà nước, hay trong công ty tư nhân cũng đều phải coi trọng giữ chữ tín, như vậy mới có được lòng người, mới được mọi người tin tưởng.

Thời Chiến Quốc, biến pháp nước Tần, mọi người chắc đều biết biến pháp Thương Ưởng. Lúc đó triều đình nhà Tần có thể đã đánh mất lòng tin của người dân, cho nên trước khi thi hành biến pháp Thương Ưởng triều đình đã làm một chuyện. Đó là lấy một thanh gỗ, sau đó ghi là “chỉ cần người nào mang thanh gỗ này từ cửa Nam sang cửa Bắc thì sẽ được thưởng mười lượng bạc”. Người dân vây quanh xem, có ai tới động vào thanh gỗ này không? Không ai dám. Từ chỗ này có thể thấy được triều đình đã đánh mất lòng tin của người dân bao lâu? Hôm nay trong gia đình, ngoài xã hội, chúng ta muốn xây dựng lại chữ tín, cũng phải dùng tâm chân thành và tâm kiên nhẫn để làm. Do đó Thương Ưởng đã tăng số tiền từ mười lượng thành hai mươi lượng, sau đó là ba mươi lượng, cuối cùng là năm mươi lượng mới có một người đàn ông tới thử, người đó nghĩ thử một chút cũng được. Sau khi mang thanh gỗ đến cửa Bắc, quả thật đã cho ông năm mươi lượng. Cho nên người dân nhìn thấy chuyện này rất kinh ngạc, cũng cảm nhận được triều đình hiện nay nói ra ắt tuân thủ; đương nhiên ngoài việc tuân thủ lời nói, cũng không được thường xuyên thay đổi. Cho nên đất nước hoặc là đoàn thể, trước khi đưa ra chính sách phải rất cẩn thận, một khi đã ban hành thì không được dễ dàng thay đổi, nếu không người bên dưới sẽ không biết phải làm thế nào.

Có một doanh nhân mang theo một trăm ngàn tệ đến Thẩm Quyến đầu tư làm ăn, ông nhận thầu lát gạch men, kết quả là đã đàm phán xong với khách hàng, hợp đồng cũng ký xong rồi thì ông mới phát hiện ra mỗi làm ăn này nếu nhận thì sẽ lỗ vốn, nhưng mà hợp đồng đã ký xong rồi. Khách hàng là người Sán Đầu, người Sán Đầu rất biết làm ăn, khách hàng nhìn là biết mỗi làm ăn này chắc chắn sẽ lỗ vốn, cho nên khách hàng dặn dò nhân viên của mình, phải kiểm soát xem doanh nhân này họ có ăn bớt nguyên vật liệu không? Sau đó công trình cũng thuận lợi hoàn công, khách hàng người Sán Đầu này trả nốt phần tiền còn lại, vị doanh nhân này không nói lời nào liền rời đi.

Khách hàng người Sán Đầu cảm thấy rất bối rối, sao mình không nhìn ra kĩ xảo làm ăn của ông ấy? Quá cao minh rồi, rõ ràng là mỗi làm ăn lỗ vốn mà tại sao vẫn làm! Sau đó liền phái người mời doanh nhân này đến rồi hỏi: anh ngồi đi, tôi muốn hỏi anh, rốt cuộc anh làm ăn như thế nào, sao lại cao minh như vậy, anh làm ăn như vậy có kiếm lời không? Ông liền trả lời: không kiếm được đồng nào, còn lỗ mất một trăm ngàn đồng của tôi. Khách hàng Sán Đầu cảm thấy rất kinh ngạc: vậy anh làm sắp xong mới biết sẽ lỗ vốn, hay là lúc ký hợp đồng đã biết? Ông nói lúc

kí hợp đồng tôi đã biết rồi, nhưng hợp đồng đã kí rồi, tôi cũng phải giữ chữ tín, phải làm cho thật tốt.

Khách hàng nghe xong rất cảm động, thương trường hiện nay đều là anh lừa tôi tôi lừa anh, vậy mà vẫn còn người thật thà như vậy, cho nên khách hàng nói với ông: tối nay tôi mời anh ăn cơm. Tối hôm đó, khách hàng Sán Đầu này còn mời tất cả trưởng phòng trong công ty kiến trúc của ông đến, sau đó nói với họ: sau này tất cả hạng mục lót gạch của chúng ta đều để cho ông ấy làm. Đây là câu chuyện một người bạn kể cho tôi nghe, khi bước trên nền gạch do công ty của vị doanh nhân này lót, bước trên nền gạch do người giữ chữ tín làm, trong lòng cảm thấy vô cùng yên tâm, chắc chắn không phải là công trình chất lượng kém rồi. **Tại sao nói người khờ có phước báo của người khờ? Bởi vì làm việc có lương tâm, có đạo đức, phước báo sớm muộn gì cũng hiện tiền. Người tính không bằng trời tính, con người không nên khôn lỏi, “phải nói thật - chớ xảo nịnh”.**

“Lời gian xảo - từ bản thủ - thói tâm thường - phải trừ bỏ”

Đôi tai của chúng ta ở thế giới Ta Bà này rất lợi hại, nếu như con trẻ xem tivi nghe được những lời thô tục, hoặc là bạn bè của chúng nói lời thô tục thì có thể chúng sẽ bị ô nhiễm, cho nên chúng ta làm cha mẹ phải cẩn thận quan sát, con trẻ lúc nói năng có biểu hiệu sai lệch hay không. Chỉ cần trong gia đình bạn nói chuyện nhu hòa, cung kính cẩn thận, mà thời gian con trẻ ở nhà tương đối nhiều, dưới sự ảnh hưởng ngấm ngấm, lời chúng nói ra cũng sẽ quen dùng thái độ như vậy. Cho dù sau này bước ra xã hội, người khác nói lời thô lỗ, chúng cũng có năng lực miễn dịch, tự nhiên sẽ kính trọng mà tránh xa những người như vậy.

“Từ bản thủ”, đây là ác khẩu, thô lỗ mắng người. Những lúc trà dư tửu hậu, lúc trò chuyện trong nhà cũng không được phê bình người khác, có khi còn lấy chủ tịch nước, hay các vị lãnh đạo trong chính phủ ra làm trò cười, như vậy không tốt, con trẻ nghe được, chúng sẽ không có tâm cung kính với lãnh đạo, với người khác. Chúng ta phải cẩn thận, không được trở thành tấm gương xấu. Chúng ta xem câu tiếp theo, mời cùng nhau đọc:

“Thấy chưa thật - chớ nói bừa - biết chưa đúng - chớ tuyên truyền; Việc không tốt - chớ dễ nhận - nếu dễ nhận - tiến lui sai; Phàm nói chuyện - nói trọng

điểm - chớ nói nhanh - chớ mơ hồ; Kia nói phải - đây nói quấy - không liên quan - chớ để ý”.

“*Thấy chưa thật - chớ nói bừa*”, khi người khác nói chuyện với chúng ta, chúng ta chưa xác định được lời họ nói có thật không, tuyệt đối không thể nghe xong lại đi kể ra cho người khác. Không được nói với người khác là, tôi nghe nói thế này thế nọ, nói như vậy có thể ảnh hưởng đến thanh danh của người khác, bạn lại không để ý mà nói ra, sau cùng người khác trách cứ bạn thì bạn khó mà chối tội được rồi. Có một lần bạn tôi đến tìm tôi, anh nói: “tôi nghe người này nói một số chuyện về anh, nhưng tôi cảm thấy không tin, cho nên tôi tự mình đến hỏi anh”. Anh ấy nghe người ta nói không tốt về tôi, nhưng mà nghe không lọt tai, cho nên trực tiếp đến tìm tôi. Tôi cũng rất khách khí, đem tình hình thực tế kể cho anh nghe, cho nên quan hệ của người bạn này với tôi rất tốt, cũng cùng nhau làm công việc phổ biến văn hóa truyền thống. Anh nghe xong lời gièm pha đã xử lý rất có lý trí, anh không nói bừa với người khác mà trực tiếp đi hỏi rõ. Một số người thân thiết với chúng ta, nhưng một khi nghe người khác gièm pha về họ, có thể chúng ta cũng bị ảnh hưởng. Thực ra người đi nói lời gièm pha chưa chắc đã biết rõ về họ như chúng ta, chúng ta lại còn nghe người khác nói, như vậy thì không lý trí chút nào.

Trong một câu chuyện từng kể rằng, có lần mẹ của Tăng Sâm nghe người khác nói: Tăng Tử giết người! Lần đầu tiên bà nghe có tin không? Không tin, lần thứ hai, lần thứ ba, nghe đến lần thứ ba thì tâm bắt đầu dao động. Cho nên **chúng ta thực sự hiểu một người thì giao tình mới sâu sắc, hiểu được sự chùng mực, nguyên tắc đối nhân xử thế của bạn, tự nhiên chúng ta sẽ không bởi vì nghe lời gièm pha của người khác mà hiểu lầm bạn thân của mình, bạn đồng đạo của mình.**

Cho dù chúng ta nghe được người khác phê bình chính mình, chúng ta cũng nên quay lại xét mình xem những lời phê bình họ nói có đúng như vậy không. Cho dù là sự thực chỉ chiếm một phần mười hay một phần một trăm những gì họ nói thì chúng ta cũng phải phản tỉnh một phần mười, một phần một trăm này. Mà **khi người khác gièm pha, chúng ta cũng không cần phải bị ảnh hưởng, cũng không cần thiết tức giận, bởi vì họ đang giúp chúng ta tiêu trừ nghiệp chướng, nếu không thì làm sao tiêu trừ nghiệp chướng của vô lượng kiếp tới nay? Khi đối phương gièm pha, thực tế là nội tâm họ rất trống rỗng, cũng rất đau khổ, cho nên**

chúng ta phải luôn hồi hướng công đức cho họ, như vậy trong vô hình dần dần sẽ hóa giải oan kết giữa đôi bên. Nếu không khi họ gièm pha bạn, bạn phản hồi lại ngay lập tức, vậy thì tình hình càng ngày càng phức tạp, càng ngày càng tệ.

Nếu bạn nói những gì tôi nói là thật, tôi phải giải thích thì có khiến cho mọi việc càng đơn giản, càng rõ ràng hơn không? Cho nên phải nhẫn nhịn, lời gièm pha cũng giống như “lấy lửa đốt hư không, sau cùng cũng tự tắt”. Mà nếu bạn không phản bác biện bạch, đợi sau khi mọi chuyện trôi qua, ngược lại càng khiến mọi người tôn trọng bạn. Bách Trượng thiền sư từng nói rằng **“những chuyện phải quấy đúng sai giữa ta và người không giải thích mới là giải thoát”**, không cần phải giải thích, lâu ngày sẽ biết lòng người. Cho nên “Thấy chưa thật - chớ nói bừa”. Cho dù hôm nay chúng ta nghe được sự thật, nói không tốt về bạn mình, mà chuyện không tốt này sẽ ảnh hưởng đến thanh danh một đời của họ, chúng ta có thể kể ra ngoài không? Cũng không nên kể ra ngoài. Nếu đó là sự thật, chúng ta nên gặp riêng họ mà khuyên nhủ; nếu như không phải là sự thật, chúng ta tới an ủi họ, khích lệ họ rằng: không sao đâu, tiêu trừ nghiệp chướng mà.

Câu tiếp theo, *“biết chưa đúng - chớ tuyên truyền”*. Rất nhiều chuyện nếu như chúng ta không biết rõ thì cũng không được tùy tiện nói với người khác, nếu không sẽ khiến quan niệm của người khác bị sai lệch. **“Chuyện tốt chưa ra khỏi cửa, chuyện xấu đã lan nghìn dặm”**, từ câu này chúng ta hiểu được, đối với những lời không tốt, hình như mọi người vừa nghe liền rất dễ dàng bị ảnh hưởng, cho nên đôi tai của chúng ta đều rất dễ tin. Phải dần dần nâng cao khả năng phán đoán của chính mình đối với lời nói, **dần dần dẫn dắt phong khí xã hội tốt khoe xấu che, chúng ta thường nói tới điểm tốt của người khác, bớt nói tới khuyết điểm lỗi lầm của người khác**. Bởi vì xã hội này đã có quá nhiều chuyện không tốt nên mới khiến lòng người bất an như vậy. Chúng ta mở báo ra, chưa xem còn thấy tâm tình khá tốt, xem xong liền cảm thấy sao lại loạn như vậy!

Tôi từng xem một bài báo, hơn một nửa trang nói đến mười tội phạm tử hình, viết rất chi tiết, quá trình xảy ra thế nào cũng viết rõ. Trong một góc nhỏ của trang báo, một góc rất nhỏ có viết một câu chuyện khác, đó là một cụ già, hơn mười năm xây cầu sửa đường mà không ai biết. Làm chuyện tốt mấy chục năm mà chỉ viết một bài rất nhỏ, còn mười tội phạm tử hình thì lại chiếm hơn nửa trang báo, người viết báo trong xã hội hiện nay không hiểu được lời nói của họ có ảnh hưởng rất sâu sắc tới phong khí của xã hội. Cho nên giáo dục xã hội phải nắm chắc một câu trọng

tâm quan trọng, đó là **tốt khoe xấu che, tốt khoe mới có thể khiến cho mọi người học theo; mà xấu khoe thì tác dụng phụ quá lớn, đều học theo những chuyện xấu này**. Cho nên muốn xoay chuyển phong khí xã hội thì nhất định phải có thái độ đúng đắn này. Sau này bạn có con cháu làm trong ngành truyền thông, làm trong ngành giáo dục, nhất định phải nhắc chúng nắm lấy phương hướng đúng đắn này. Lời nói cử chỉ của chúng ta đang ảnh hưởng tới phong khí xã hội, mỗi một người đều có thể miệng nhả hoa sen, khen ngợi khẳng định người khác nhiều hơn, học theo người khác, tin tưởng rằng phong khí xã hội sẽ xoay chuyển rất nhanh.

Câu tiếp theo, “*Việc không tốt - chớ dễ nhận - nếu dễ nhận - tiến lui sai*”. Chuyện chúng ta hứa với người khác cũng phải suy nghĩ cho thật kỹ mới được làm, không được dễ dàng đồng ý, sau cùng lại không làm được, có câu “**lúc vui vẻ không hứa tặng đồ người, khi tức giận không trả lời thư người**”. Lúc bạn tức giận thì có nên viết thư cho người khác không? Có thể lúc đó sẽ làm việc theo cảm tính. Không được viết thư, có thể gọi điện thoại không? Sau khi gọi điện thoại trút được cơn tức giận xong có thể sẽ cảm thấy thoải mái một chút, nhưng mà có thể rất khó thu dọn hậu quả. Cho nên khi tức giận không viết thư cho người, không nói chuyện với người, tốt nhất là bình tĩnh lại, sau đó mới biết rõ chuyện này nên làm thế nào. Mà lúc bạn vui vẻ cũng không nên người khác xin điều gì cũng đồng ý, tôi mua cho anh. Rất nhiều phụ huynh lúc vui vẻ hứa hẹn với con cái, sau cùng tạo thành thói quen cho con cái, chúng muốn gì cũng được nấy, khiến cho dục vọng, thói xa xỉ của chúng theo đó mà sanh ra. Cho nên mua đồ cho con cái, nhất định phải ghi nhớ khi nào cần mới mua, điều này rất quan trọng.

Có một bé gái đang cùng cha đi trên đường, bé gái này khoảng năm sáu tuổi, trên đường có mấy tiệm kem, lúc đi qua tiệm kem đầu tiên, bé gái này nói: ba ơi, trời nóng quá. Ba nó không nói gì. Đi qua tiệm kem thứ hai, bé gái lại nói: ba ơi con mệt quá, chúng ta nghỉ một chút đi! Ba nó cũng không nói gì. Đi qua tiệm kem cuối cùng, bé gái nói: ba ơi, đây là tiệm cuối cùng rồi. Bạn xem, con trẻ rất thông minh, chúng nhất định sẽ dùng hết mưu mẹo để moi tiền trong túi của bạn. Nói tới đây tôi cũng rất hổ thẹn, lúc nhỏ muốn mua đồ chơi, tôi sẽ không nói gì, tôi ngồi lì dưới đất không đứng dậy thì ba tôi sẽ mua cho tôi. Nhưng mà mẹ tôi rất lợi hại, mặc dù mẹ tôi không nóng tính, nhưng mà bà có nguyên tắc. Tôi nhớ có một lần tôi đòi mẹ mua đồ chơi, bà không đồng ý rồi tiếp tục ngồi đó đọc sách, tôi bắt đầu lăn ra đất, nằm đó ăn vạ. Lúc đó mẹ tôi vẫn chưa học Phật, có điều tôi cảm giác

được mẹ tôi đã đạt được cảnh giới như như bất động, mặc kệ cho tôi vừa lặn lộn vừa la hét đều không quan tâm, sau đó tôi quá mệt đành đứng dậy bỏ đi. Khi **phụ huynh có nguyên tắc thì con cái sẽ tuân theo nguyên tắc của bạn, cho nên phải nhận nhin được “Việc không tốt - chớ dễ nhận - nếu dễ nhận - tiến lui sai”**.

Người trưởng thành chúng ta trong công việc hay trong rất nhiều chuyện, trước khi chúng ta hứa hẹn với người khác, trước tiên phải suy xét xem mình có khả năng làm hay không. Nếu như không có khả năng mà miễn cưỡng đồng ý, sau cùng có thể là tâm tốt lại bị người khác hiểu lầm. Nếu bạn có khả năng, bạn cũng phải suy xét xem chuyện này có thể thành hay không, nếu không thì tuy bạn có năng lực nhưng trong đoàn thể này lại thị phi khắp nơi, bạn vừa bước vào liền bị cuốn vô, tới lúc đó bạn muốn thoát ra cũng không thoát được; cho nên trước tiên mình phải có khả năng, thứ hai là phải quan sát duyên phận này có chín muồi hay không. Nếu như trong đó có tranh chấp, chúng ta cũng phải chọn lúc thích hợp mà rút lui; khi tìm hiểu được đoàn thể này rất đoàn kết, chuyện muốn làm cũng là chuyện đáng để làm, lúc này chúng ta đương nhiên không thể nhường cho người khác, phải toàn tâm toàn lực cống hiến.

“Phàm nói chuyện - nói trọng điểm - chớ nói nhanh - chớ mơ hồ”, câu này nói là một người nói chuyện phải từ tốn, có lên xuống ngừng nghỉ, lúc nói đến trọng tâm thì âm thanh lớn một chút. Nếu như chúng ta nói chuyện chỉ dùng một giọng đều đều thì sẽ thế nào? Đối phương nghe xong cảm thấy rất buồn ngủ, cho nên phải “nói trọng điểm”. “Chớ nói nhanh”, không được nói quá nhanh, mọi người có phát hiện ra con người hiện nay nói rất nhanh không, hình như gặp ai cũng như thân quen đã lâu, nói không dừng lại được, như vậy quá gấp gáp. Thực ra **muốn thay đổi tính tình gấp gáp của một người, bắt đầu từ cách nói chuyện là đơn giản nhất**. Mọi người nhìn thân hình của tôi là biết tôi là người rất gấp gáp, vội vàng, mọi người có nhìn ra không? Mọi người thật quá từ bi rồi. Thực ra tính cách của tôi có thể chậm rãi lại đều là nhờ vào công lao của sư trưởng. Bởi vì tôi nghe sư trưởng giảng kinh, sư trưởng không gấp không chậm, dần dần tính cách của tôi được điều phục từng chút một. Sau đó tần suất tôi nghe sư trưởng giảng kinh rất nhiều, đối với âm thanh, tốc độ càng ngày càng quen thuộc, trong lúc nói chuyện, trong vô hình dần dần giảm tốc độ nói chuyện lại. Mà **sau khi giảm tốc độ nói chuyện lại, thói quen này dần dần thay đổi tính tình của bạn, cá tính của**

bạn. Cho nên luyện tập cách nói chuyện cũng là việc rất tốt, “chớ nói nhanh - chớ mơ hồ”.

Nếu như chúng ta có tâm muốn đi diễn giảng, giảng Đệ Tử Quy, muốn hoằng pháp lợi sinh, thời điểm rèn luyện tốt nhất là lúc nào? Chắc chắn không phải là đứng trên bục giảng mới là rèn luyện, **mọi lúc có cơ hội giới thiệu Phật pháp, giới thiệu học vấn Thánh Hiền cho người khác đều là cơ hội để rèn luyện.** Từ hôm nay trở đi không nói lời thừa nữa, tần suất nói chuyện của bạn phải bắt được sóng, luôn luôn không nói lời thừa, đều nói lời chánh tri chánh kiến. Trong **lúc chúng ta nói chuyện với người khác cũng là đang nâng cao năng lực diễn giảng của chúng ta, lúc nghe điện thoại cũng phải dùng thái độ như vậy, chỉ nói những lời có trí tuệ, những lời an ủi, những lời lợi ích người khác.** Bình thường tích lũy như vậy, khi có cơ hội bước lên bục giảng, bạn cũng sẽ có chút nắm chắc, tương đối điềm đạm trầm tĩnh.

Câu tiếp theo *“Kia nói phải - đây nói quấy - không liên quan - chớ để ý”.* Trong đoàn thể khó tránh khỏi sẽ có người nói này nói kia, từ một đất nước mà nhìn vào, trong lịch sử cũng thường xuất hiện tai họa do bè phái tranh chấp, trong triều đình chia làm hai phe, thậm chí có khi còn chia thành nhiều phe hơn. Như vậy có tốt không? Nhất định sau cùng sẽ tranh chấp dẫn đến đôi bên cùng thua thiệt. Từ nhỏ cũng có thể quan sát được chúng ta với bạn học, cũng thường có tình trạng lôi kéo, bạn ở phe bên kia, hay ở phe bên này? Mọi người đứng ở phía nào? Tốt nhất là không đứng về phía nào cả, như vậy mới có trí tuệ. Không đứng về phía nào có dễ dàng không? Không dễ dàng, **có một công phu nhất định phải rèn luyện, đó là cười trừ, bạn không xen vào là được.** Bạn nói một câu “đúng” vậy là xong, bạn nói xen vào, họ cảm thấy bạn theo phe họ, còn bên kia thấy bạn đã theo phe đối thủ, cho nên cười trừ là được, “Nói nhiều lời - không bằng ít”.

Tôi từng gặp một chuyện, có một nhóm giáo viên cảm thấy muốn ủng hộ hiệu trưởng, còn một nhóm thì cảm thấy hiệu trưởng làm không đúng, phê phán hiệu trưởng, tôi đứng ở giữa không đứng về phe nào. Nhưng mà có phải là ngây ngốc đứng ở đó không? Phải làm gì? Phải cười trừ, cười trừ chỉ là cười một chút thôi, việc cần làm vẫn phải làm. Lúc này chúng ta phải làm tốt bốn phận của chính mình, bởi vì lúc mọi người tranh chấp họ sẽ không có tâm tình nào mà làm việc. Chúng ta vẫn nên sửa bài cho học sinh, dìu dắt chăm sóc cho học sinh. Khi chúng ta đứng ở vị trí trung lập, đứng thời gian lâu rồi sẽ xảy ra sự biến hóa khá thú vị.

Người nào mắng lãnh đạo nhiều nhất sẽ cảm thấy bản thân mình quá đáng, thực ra con người khó tránh được phạm phải sai lầm hoặc làm chưa tốt. Phe hơi quá khích, chúng ta tìm cơ hội, ví dụ như họ mắng xong có thể sẽ khát nước hoặc đói bụng, chúng ta đưa bánh cho họ ăn rồi nói: mọi người vất vả rồi, ăn chút bánh nào. Như vậy họ sẽ có chút ngại ngùng, mọi người xem thầy Thái không hề nói gì. Chúng ta phải tiếp tục cười trừ, không góp ý gì hết rồi rời đi.

Những người đứng về phía lãnh đạo, dần dần họ cũng sẽ biết được, một mục bệnh vực cho lãnh đạo có tốt không? Rốt cuộc thì lãnh đạo làm sai vẫn phải thừa nhận, bởi vì đứng ở vị trí đó thì phải gánh vác. Bận một mục bệnh vực lãnh đạo thì chỉ khiến họ không nhìn thẳng vào sai lầm của mình, như vậy không phải giúp họ mà là hại họ. Sau đó tôi cũng nói với một số đồng nghiệp khá thân thiết với hiệu trưởng, tôi nói với họ một số quan điểm, cũng giao lưu với họ, nhắc họ nên nhắc nhở hiệu trưởng nhiều hơn, nếu không thì tình nghĩa giữa đôi bên sẽ lãng phí mất. “Cùng khuyên thiện - cùng lập đức - lỗi không ngăn - đôi bên sai”. Sau này khi tôi trở lại trường học đó, một số giáo viên trước đây từng mắng hiệu trưởng còn đến bắt tay tôi, họ còn nói khi đó họ làm như vậy thực sự thật quá đáng.

Khi làm chuyện gì mỗi người chúng ta đều phải biết rõ mục tiêu là gì? Cho dù là nói ra lãnh đạo làm sai ở chỗ nào thì mục đích thật sự là khiến mọi chuyện tốt đẹp, xây dựng đoàn thể tốt hơn, tuyệt đối không được tranh chấp theo cảm tính. Khi gặp “Kia nói phải - đây nói quấy”, chúng ta phải cung kính mà tránh xa. Luôn làm tốt bổn phận của chính mình, thật thà niệm Phật, để hành vi của chúng ta thức tỉnh tâm hồ thẹn của người khác, cũng để họ hiểu được làm vì lợi ích của đoàn thể là bổn phận của từng người, chứ không phải là lãng phí thời gian vào việc tranh cãi. Chúng ta xem câu tiếp theo:

“Thấy người tốt - nên sửa mình - dù còn xa - cũng dần kịp; Thấy người xấu - tự kiểm điểm - có thì sửa - không cảnh giác”.

“Thấy người tốt - nên sửa mình - dù còn xa - cũng dần kịp”, thái độ “thấy người tốt” có ảnh hưởng rất sâu xa tới đạo nghiệp. Thực ra câu này chính là **phương pháp tu học giúp cho Thiện Tài đồng tử một đời có thể viên thành Phật đạo**, bởi vì cho dù gặp được người thiện hay người ác thì đều là Bồ Tát đáng để Ngài học hỏi. Ngài nhìn thấy tất cả mọi người đều là chư Phật – Bồ Tát, chỉ có một người là học trò, đó chính là bản thân ngài, mới có thể “đức

tiền dần - lỗi ngày giảm”. Đương nhiên nhất định phải dạy con trẻ từ nhỏ có thái độ như vậy, nếu như từ nhỏ chúng không biết khen ngợi người khác, chỉ biết phê bình người khác, vậy thì cuộc sống của chúng trải qua rất đau khổ. Khi chúng thường nhìn vào lỗi lầm của người khác, liệu chúng sẽ có nhiều bạn bè không? Bạn xem thái độ này không có lợi đối với đạo nghiệp của chính mình, không có lợi với mối quan hệ bạn bè sau này của chính mình. **Cho nên biết khen ngợi người khác, tùy hỷ người khác khá quan trọng đối với nhân cách của một người.** Mọi người có dạy con của mình chưa? Điều này khá quan trọng, trong gia đình bạn có thể tạo nên phong khí khen ngợi khẳng định lẫn nhau, luân phiên tán thưởng lẫn nhau. Đương nhiên là khi khen ngợi khẳng định lẫn nhau cũng là dựa theo tánh đức, chứ không phải là những thứ hư vinh bên ngoài, tài hoa bên ngoài. **Chỉ cần bạn khen ngợi khẳng định tánh đức của chúng, chúng sẽ càng ngày càng trở nên tốt hơn.**

Có một anh tiến sĩ rất ưu tú, hai mươi tuổi đã lấy được tám bằng tiến sĩ toán học, trong thời gian đi học anh nhảy cấp mấy lần, có ưu tú không? Rất ưu tú, mà trường đại học còn phá lệ cho anh trực tiếp làm phó giáo sư, có thể coi như một trường hợp đặc biệt trong trường đại học. Nhưng mà anh bắt đầu làm việc từ hai mươi tuổi đến ba mươi tuổi, trong mười năm đó, anh đã viết rất nhiều luận văn để thăng hàm lên làm giáo sư, nhưng mười năm trôi qua mà vẫn chưa được thăng hàm. Tôi có một người bạn cũng là tiến sĩ toán học, là đồng nghiệp của anh tiến sĩ này, nhờ đó tôi mới biết được những bài luận văn anh viết rất thấu triệt, nội dung đều là nói bài luận văn của giáo sư nào có những khuyết điểm gì, chỗ nào nói sai, mỗi chương của anh đều viết người khác sai ở chỗ nào. Mặc dù anh viết rất đúng, nhưng mà giữa đường đều bị đánh rớt, bản thân anh cũng rất phiền não. Sau đó bạn tôi nói với anh, hay là anh đổi một cách viết khác, viết là giáo sư này chỗ nào viết hay, giáo sư kia chỗ nào viết rất đầy đủ, anh viết luận văn từ góc độ này, không chừng sẽ có cơ hội xoay chuyển. Anh tiến sĩ này nghe xong cau mày, anh cảm thấy rất khó. Sau đó anh cũng viết ra được, đưa cho bạn tôi xem, bạn tôi vừa xem vừa nổi da gà, cảm thấy thật không tự nhiên.

Một người muốn chân thành khen ngợi khẳng định người khác, thật sự là phải rèn luyện mới có thể làm ra được. Chúng ta cũng thấy được là nếu như đi tham gia huấn luyện, nội dung huấn luyện là bạn phải thường xuyên khen ngợi người khác, cười với người khác thì mới có thể làm ăn với người khác được. Những người tham gia xong khóa huấn luyện trở về cười với bạn, bạn sẽ cảm thấy

thế nào? Rất kì quái, không tự nhiên cho lắm. Cho nên câu “Thấy người tốt - nên sửa mình”, thực sự là trạng thái tâm lý, **chúng ta phải vui vẻ khen ngợi khẳng định người khác từ trong tâm mình**. Mà đối với việc thiện, chúng ta cũng phải dẫn dắt người khác cùng nhau làm, cùng làm việc thiện. Trong lúc cùng làm việc thiện, chúng ta cũng phải ghi nhớ, có một câu châm ngôn nói là, **“chỉ ra sai lầm của người không nên quá nghiêm khắc, phải suy xét xem người có chấp nhận được không; dạy người làm thiện không nên yêu cầu quá cao, phải suy xét xem người có thể làm được không”**, câu châm ngôn triết học về cuộc đời này rất tương ứng với đạo Trung Dung.

Khi chúng ta chỉ ra khuyết điểm của người khác, có nên nói thẳng thừng quá không? Không được, nói tới sau cùng có khi đối phương lại phát bệnh tim. Nên nói từng chút từng chút một. Hơn nữa, **trước khi chúng ta chỉ ra khuyết điểm của người khác thì nên nói hai ba ưu điểm của họ trước; muốn khuyên bảo sai lầm của họ, nhất định ưu điểm phải nhiều hơn khuyết điểm**, ví dụ như “anh làm chuyện này tốt lắm, có điều nếu như chỗ này làm được tốt hơn thì quá tốt”, như vậy thì người khác dễ tiếp nhận hơn.

“Dạy người làm thiện không nên yêu cầu quá cao, phải suy xét xem người có thể làm được không”, khi chúng ta tu tập pháp môn niệm Phật, người thân của chúng ta không phản đối thì bạn nên cảm thấy thiện căn của họ sâu dày. Đừng nên thường xuyên nói: tức chết mất, khuyên không chịu nghe, dạy họ điều hay như vậy mà họ không chịu tiếp nhận. Chúng ta phải hiểu được, nếu như bạn vừa nói họ liền nghe thì quá giỏi rồi, căn tánh của họ là căn tánh của người đời này sẽ thành Phật. Cho nên nhìn từ một góc độ khác, khi chúng ta học Phật, người thân không ngăn cản thì họ cũng tương đối có thiện căn rồi, ngã chấp của họ không nặng, cho nên họ không khồng chế, không chiếm hữu, người thân như vậy đã là bậc thượng căn lợi trí. Lúc này chúng ta không được gấp gáp, một khi gấp gáp sẽ làm hỏng nhân duyên học Phật của họ. Lúc này càng quan trọng hơn là chúng ta phải chính mình làm tốt, không làm tốt không được. Trong hơn một năm này, lúc đầu ba tôi khá lo lắng khi tôi ra ngoài, đến bây giờ ba tôi cảm thấy Phật pháp thật sự không thể nghĩ bàn, sự trưởng thành của chúng ta sẽ là sự thôi thúc, là sự tăng trưởng thiện duyên tốt nhất dành cho người thân. **“Dạy người làm thiện không nên yêu cầu quá cao, phải suy xét xem người có thể làm được không”**, chúng ta phải đứng trên góc độ của họ mà suy nghĩ, từng bước dẫn dắt họ như thế nào.

Tôi nhớ có một lần tôi dắt theo một bạn nhỏ xuống dưới trung tâm nhặt rác, vừa nhặt vừa nhìn thấy bên cạnh có một bé gái đang đứng, bé gái này khoảng bốn tuổi, nó cứ đứng đó không động đậy nhìn tôi nhặt rác. Chúng tôi vừa nhặt vừa đi về phía em, tôi nói với bé gái; con giúp thầy nhặt cái kia được không? Em cũng cúi người tiện tay nhặt rác lên, mắt vẫn nhìn tôi. Lúc nó vừa nhặt xong tôi liền khen ngợi: thật sự cảm ơn em, nào chúng ta cùng nhau nhặt. Bé gái này bắt đầu cùng chúng tôi nhặt rác, nhặt xong nó cảm thấy rất vui vẻ. Sau cùng bởi vì không còn túi đựng rác nữa, nó còn chạy vào trong nhà em lấy ra một túi đựng rác, chúng tôi tiếp tục cùng nhau nhặt. Nhặt xong hai túi rác, em lại chạy vào nhà lấy túi thứ ba, đến lúc em định chạy vào nhà lấy túi thứ năm thì tôi phải mau chóng ngăn em lại, nếu không thì có khi phải nhặt đến nửa đêm mất. Tôi nói được rồi, hôm nay chúng ta nhặt tới đây thôi, cảm ơn em.

Bạn xem tôi tiện thể để em tham gia, em cũng cảm thấy rất vui vẻ, nhìn thấy sân vườn được nhặt rác sạch sẽ, chúng tôi cùng nhau nhặt ra ngoài đường cái. Sau đó tôi có gọi cho một bạn nam ở trung tâm mang tới nho khô của Tân Cương mời bé gái ăn, khen ngợi khẳng định trước mặt nó, sau đó nếu có cơ hội bé gái này cũng tới chơi với mấy bạn nhỏ ở trung tâm. Chúng ta muốn người khác cùng làm việc thiện cũng phải khéo léo dẫn dắt, không được ép buộc họ, nhất định bắt họ phải làm như thế nào ngay lập tức.

“Thấy người tốt - nên sửa mình - dù còn xa - cũng dần kịp”, khi chúng ta nhìn thấy tấm gương tốt, chúng ta cũng phải hiểu được, chúng ta còn thua kém ở chỗ nào? Phải làm thế nào để nâng cao chính mình? Điều này cũng khá quan trọng, phải biết cách học tập. Chúng ta từng nghe trong “Tịnh Độ Thánh Hiền Lục” có kể, có một vị Bồ Tát hiện nay ở thế giới Tây Phương Cực Lạc tên là Hoàng Đả Thiết. Hoàng Đả Thiết không biết chữ, công việc mỗi ngày của ông là rèn sắt, ngày nào không rèn thì ngày đó không có cơm ăn, cho nên ông cảm thấy cuộc đời rất khổ. Khi một người cảm thấy cuộc đời rất khổ, chứng tỏ rằng người đó có thiện căn. Có một vị xuất gia đi ngang qua nhà ông, ông chạy ra cung kính mời vị sư phụ này tới nhà ngồi, nhưng ông lại không có tiền, cho nên chỉ mời vị sư phụ này uống ly nước. Sau khi uống xong, ông nói với sư phụ: thưa thầy, đời người khổ như vậy, có phương pháp nào để thoát khổ không? Sư phụ nói với ông: có, phương pháp đó là niệm một câu Nam Mô A Di Đà Phật. Hoàng Đả Thiết liền nói với sư phụ rằng, con rất là bận rộn, làm gì có thời gian niệm Phật? Sư phụ đề nghị với ông: chỉ cần

khi con rèn sắt, lúc đập xuống con niệm A Di Đà Phật, A Di Đà Phật, cứ niệm như vậy là được. Trong lòng ông nghĩ, như vậy cũng có lý, không ảnh hưởng tới công việc của ông. Được rồi, tiết học hôm nay chúng ta giao lưu tới đây thôi, tiết học tiếp theo chúng ta cùng nhau rèn sắt nhé.